

Materiële deprivatie in België

Met een diepere blik op sociale participatie

- 5,8% van de Belgische bevolking heeft te maken met ernstige materiële deprivatie, waardoor het heel moeilijk is om een aanvaardbare levensstandaard aan te houden. Het Europees gemiddelde bedraagt 9% (cijfers 2014);
- Op vakantie gaan en een onverwachte uitgave doen blijven de grootste struikelblokken voor vele gezinnen;
- Materiële deprivatie kan zich eveneens uiten in sociale deprivatie aangezien de regelmatige deelname aan vrijetijdsactiviteiten niet mogelijk is voor drie kwart van de ernstig materieel gedepriveerde Belgen;
- Op het vlak van subjectieve armoede rapporteert 20% van de Belgen moeilijk de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Ook Belgen die in een niet-ernstig materieel gedepriveerd gezin wonen kunnen moeilijkheden ervaren om rond te komen. Het is het geval voor 16,6% van hen.

Dat blijkt uit de eerste ramingen van de enquête naar de inkomens en levensomstandigheden (EU-SILC) 2015. Deze enquête, uitgevoerd sinds 2004 door de Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium, bevraagt jaarlijks zo'n 6.000 Belgische huishoudens. Via deze enquête, die op Europees niveau is geharmoniseerd, worden de voornaamste evoluties op vlak van armoede en sociale uitsluiting opgevolgd.

Armoede is een multidimensionaal fenomeen. Intuïtief wordt vaak gefocust op inkomensarmoede, i.e. monetaire armoede, maar het brede armoedeconcept impliceert aanvullend aandacht voor niet-inkomen gerelateerde armoede. Eén van deze componenten is materiële deprivatie, een subonderdeel van de officiële armoede-indicator¹ vastgelegd in EU2020.

Het betreft de eerste resultaten op basis van SILC 2015 met betrekking tot ernstige materiële deprivatie, op een later tijdstip zal eveneens over andere armoede-indicatoren gecommuniceerd worden.

Opmerking

Men behoort tot de **ernstig materieel gedepriveerde groep** wanneer het huishouden waarin men woont **niet in staat is** om zich minstens vier van de volgende zaken te veroorloven: (1) tijdig betalingen uitvoeren, (2) één week vakantie nemen, (3) om de twee dagen vlees/vis/kip eten, (4) onverwachte uitgaven doen, (5) een telefoon aanschaffen, (6) een kleurentelevisie aanschaffen, (7) een wasmachine aanschaffen, (8) een wagen aanschaffen en (9) de woning degelijk verwarmen.

Men behoort tot de **niet-ernstig materieel gedepriveerde groep** wanneer het huishouden waarin men woont **in staat is** om zich minstens zes van bovenstaande zaken te veroorloven. Dit betekent dat het nog steeds mogelijk is dat deze personen zich maximum drie zaken niet kunnen veroorloven

¹ De EU2020-armoede-indicator bestaat uit drie onderdelen: 1) monetaire armoede, 2) lage werkintensiteit en 3) ernstige materiële deprivatie. Personen die geconfronteerd worden met minstens één onderdeel, lopen een risico op armoede of sociale uitsluiting.

6 op 100 Belgen zijn ernstig materieel gedepriveerd

Materiële deprivatie betekent dat men zich de gangbare levensstandaard niet kan veroorloven. Bij deze indicator wordt er met andere woorden niet gekeken naar de financiële situatie, maar wel naar de mogelijkheden die de beschikbare financiële middelen al dan niet bieden. De EU-SILC-enquête meet materiële deprivatie aan de hand van de onmogelijkheid om zich negen materiële bezittingen of activiteiten te permitteren die symbool staan voor de gemiddelde levensstandaard in onze maatschappij. Elke vraag wordt met 'ja' of 'neen' beantwoord: 1) tijdig betalingen verrichten, 2) één week vakantie per jaar nemen, 3) om de twee dagen vlees/kip/vis eten, 4) onverwachte uitgaven doen, 5) een telefoon aanschaffen, 6) een kleurentelevisie aanschaffen, 7) een wasmachine aanschaffen, 8) een wagen aanschaffen en 9) de woning degelijk verwarmen.

Wanneer men zich minstens vier van deze negen items niet kan veroorloven, is er sprake van **ernstige materiële deprivatie** (*Severe Material Deprivation, SMD*). In 2015 had **5,8%** van de Belgische bevolking te maken met **ernstige materiële deprivatie**. Het Europese gemiddelde bedroeg 9% (cijfers 2014).

Tabel 1: onderdelen van de materiële deprivatie-indicator

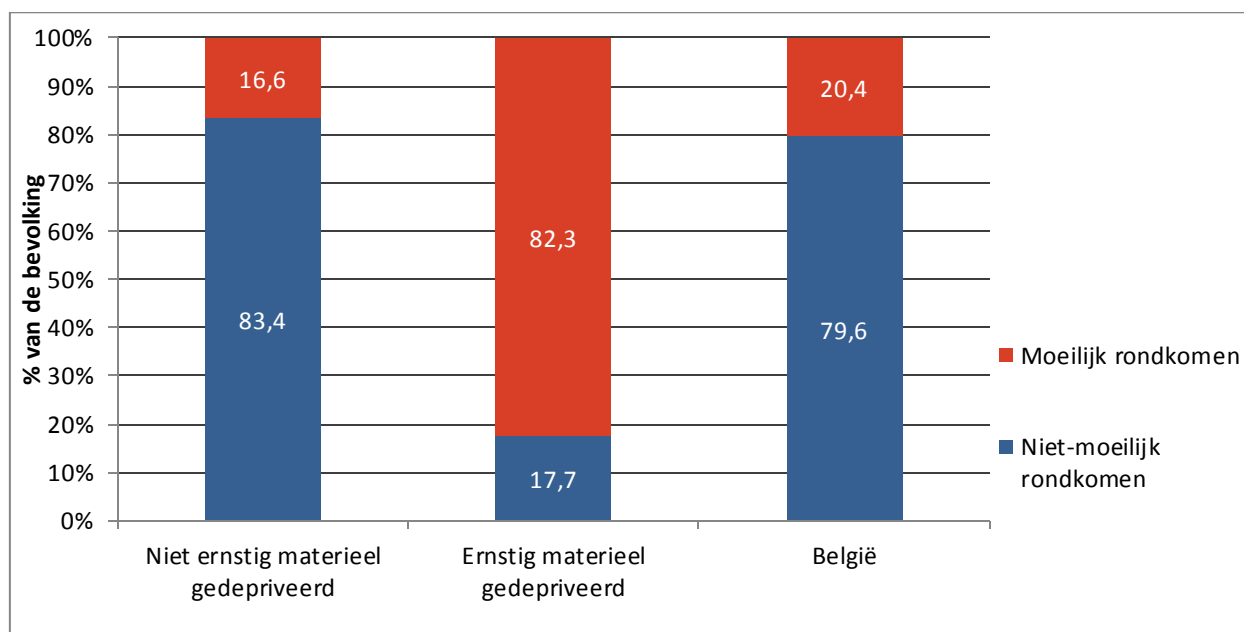
Percentage mensen uit huishoudens voor wie het niet mogelijk is om:	2015 Totale populatie	Niet-SMD	SMD
Tijdig betalingen uit te voeren (huur, water, elektriciteit, ...)	7,1%	3,6%	62,7%
Een week vakantie per jaar te nemen buitenshuis (wegens financiële redenen)	26,8%	22,3%	98,7%
Minstens om de twee dagen vlees, kip of vis te eten (wegens financiële redenen)	5,2%	2,0%	56,3%
Onverwachte uitgaven te doen (wegens financiële redenen)	26,1%	21,5%	99,5%
Een telefoon aan te schaffen	0,1%	0,1%	0,6%
Een kleurentelevisie aan te schaffen	0,6%	0,4%	4,0%
Een wasmachine aan te schaffen	1,5%	0,3%	20,5%
Een eigen wagen aan te schaffen	6,9%	3,4%	62,8%
De woning degelijk te verwarmen (wegens financiële redenen)	5,0%	2,2%	49,6%

De negen onderdelen van materiële deprivatie worden weergegeven in tabel 1. Er is een duidelijk onevenwicht tussen de verschillende onderdelen. De aankoop van een televisie of telefoon vormt amper een probleem, maar een onverwachte uitgave doen (van 1.100 euro) is een groot knelpunt voor 26,1% van de bevolking. Ook meer dan een kwart van de bevolking (26,8%) kan om financiële redenen niet jaarlijks één week op vakantie gaan. Quasi alle personen die ernstig materieel gedepriveerd zijn hebben hier problemen mee (zie kolom 'SMD', respectievelijk 99,5% en 98,7%). Enkele maandelijks terugkerende verplichtingen (zoals huur en verbruiksfacturen) vormen eveneens een probleem bij 7,1% van de Belgen; en des te meer bij de ernstige materieel gedepriveerde groep (62,7%). Bovendien heeft minstens de helft van deze groep eveneens problemen met de aankoop van een wagen (62,8%) en de regelmatige consumptie van vlees, kip of vis (56,3%).

Dit betekent echter niet dat niet-ernstig materieel gedepriveerde Belgen geen problemen ondervinden: meer dan 20% van hen kan niet jaarlijks op vakantie gaan (22,3%) en ondervindt moeilijkheden bij onverwachte uitgaven (21,5%) (cf. kolom 'niet-SMD').

Op het vlak van subjectieve armoede geeft 16,6% van de niet-ernstig gedepriveerde groep aan dat ze toch moeilijk rondkomen met de beschikbare middelen². In totaal rapporteert 20,4% van de Belgische bevolking moeilijk rond te komen (zie Figuur 1).

Figuur 1: Subjectieve armoede ("Rondkomen") naargelang materiele deprivatie toestand

² De categorie 'moeilijk rondkomen' bevat al de personen die deel uitmaken van huishoudens die antwoordden 'zeer moeilijk' of 'moeilijk' rond te komen op de vraag "Met het totale beschikbare inkomen van uw huishouden voor ogen, kan uw huishouden zeer gemakkelijk, gemakkelijk, eerder gemakkelijk, eerder moeilijk, moeilijk of zeer moeilijk rond komen?".

Bijkomende aspecten van materiële deprivatie

Naast de onderdelen die deel uitmaken van de materiële deprivatie-indicator, verzamelt de EU-SILC-enquête eveneens informatie over andere materiële deelaspecten van het dagelijks leven van de +16-jarigen. Deze worden weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Bijkomende aspecten van materiële deprivatie

Percentage +16-jarigen voor wie het niet mogelijk is om:	2015 Totale populatie	Niet-SMD	SMD
Versleten of gedemodeerde kledij te vervangen door nieuwe kledij	7,4%	4,9%	52,5%
Twee paar schoenen te hebben (waarvan één paar gesloten schoenen)	2,0%	1,2%	15,5%
Thuis toegang tot internet aan te schaffen	2,9%	1,9%	21,7%
Minstens éénmaal per maand met vrienden of familie te gaan uiteten of iets gaan drinken	10,7%	7,6%	66,9%
Regelmatig deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten zoals sport, film, concerten, etc.	12,6%	9,1%	74,9%
Wekelijks een bedrag uit te geven voor persoonlijke behoeften	11,3%	8,2%	65,8%

Een belangrijk deel van de bevolking geeft aan dat ook sociale activiteiten moeilijk te financieren zijn. Dit blijkt uit tabel 2. 12,6% slaagt er niet in vrijetijdsactiviteiten te bekostigen; 11,3% kan het zich niet veroorloven om wekelijks een klein bedrag aan zichzelf uit te geven zonder daarvoor een andere persoon te consulteren (vb. naar de kapper gaan, een cadeau kopen); en 10,7% heeft onvoldoende middelen om minstens éénmaal per maand uit eten te gaan of iets te gaan drinken. Bovendien geldt dit des te meer voor personen die reeds ernstig materieel gedepriveerd zijn (zie kolom 'SMD'): daar gaan de percentages voor deze drie aspecten boven de 65%. Materiële deprivatie kan zich als dusdanig eveneens uiten in een vorm van sociale deprivatie omwille van onvoldoende financiële middelen.

Bijkomende inlichtingen

Voor meer inlichtingen kan u terecht bij Stephan Moens:

☎ 02/277.63.47

✉ statpress@economie.fgov.be

Bronvermelding

Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium.

Aanvullende cijfergegevens

Tabellen met gedetailleerde gegevens zijn terug te vinden:

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/arbeid_leven/eu-silc/

[http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/arbeidsmarkt_levensomstandigheden/materiele deprivatie 2004-2015.jsp](http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/arbeidsmarkt_levensomstandigheden/materiele_deprivatie_2004-2015.jsp)